

Revizija pravil o državni pomoči za R&R&I

Pojasnjevalna opomba

Predlagane revizije okvira za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije so neposredno povezane z rezultati preverjanja ustreznosti, celovite ocene politike, s katero se ugotavlja, ali pravila o državni pomoči, ki so del posodobitve področja državnih pomoči, ustrezajo svojemu namenu. Predhodni rezultati preverjanja ustreznosti so predstavljeni v delovnem dokumentu služb Komisije o preverjanju ustreznosti, objavljenem 30. oktobra 2020¹.

Rezultati ocene preverjanja ustreznosti so potrdili, da so bila splošna pravila o državni pomoči za R&R&I, ki so se začela izvajati leta 2014, učinkovita in so pripomogla k spodbujanju dejavnosti R&R&I v EU brez neupravičenega izkrivljanja konkurence. Povratne informacije deležnikov so poleg tega pokazale pomen ohranjanja stabilnosti pravil po hitri pridobitvi znanja po reviziji posodobitve področja državnih pomoči.

Vendar je ocena preverjanja ustreznosti pokazala, da so potrebne številne ciljno usmerjene tehnične revizije, katerih cilj je nadaljnja poenostavitev in pojasnitev uporabe pravil, določenih v okviru za R&R&I in ustreznih členih uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Pokazala je tudi, da je treba ta pravila posodobiti tako, da bodo odražala tržni in tehnološki razvoj, in sicer tako, da bo to spodbujalo dvojni prehod evropskega gospodarstva.

Določbe okvira za državno pomoč za R&R&I namreč dopolnjuje uredba o splošnih skupinskih izjemah, ki določa predhodno preverjanje izpolnjevanja pogojev glede združljivosti, na podlagi katerega lahko države članice izvajajo ukrepe državne pomoči brez predhodne priporočila Komisiji. Komisija vzporedno z revizijo okvira za državno pomoč za R&R&I izvaja ciljno usmerjeno revizijo uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki bo vključevala tudi ciljno usmerjeno spremembo določb te uredbe, povezanih z R&R&I.

Za obravnavanje zgoraj navedenega revidirani okvir za pravila o državni pomoči za raziskave, razvoj in inovacije vsebuje naslednje ciljno usmerjene izboljšave:

(1) Prvič, uvedejo se pojasnila v zvezi z naslednjimi opredelitvami:

- a) *Opredelitev, ki se uporablja za **inovacijske grozde**.* Cilj revizije je pojasniti, da se lahko vozlišča za digitalne inovacije, tudi v okviru programa za digitalno Evropo, štejejo za inovacijske grozde v smislu ustrezne opredelitve, ki jo že zagotavlja okvir za R&R&I. S to spremembo naj bi se zagotovila jasnost za vse države članice in ustrezne deležnike v zvezi s tem, kako dodeliti nacionalno podporo vozliščem za digitalne inovacije, obenem pa ne spreminja področja uporabe sedanje opredelitve. To pojasnilo naj bi vključevalo tudi, kako pravila o državni pomoči že podpirajo pomembne prednostne naloge Komisije, kot sta program za digitalno Evropo in program Obzorje Evropa, ki se nanašata na potrebo po podpiranju takih infrastruktur, kot so vozlišča za digitalne inovacije, kar spodbuja sodelovanje, mreženje in inovativne rešitve.
- b) Druga ciljno usmerjena pojasnitev je vključena v opredelitve **industrijskih raziskav, eksperimentalnega razvoja ter inovacijskih dejavnosti na področju procesov in organizacije**. Rezultati preverjanja ustreznosti so

¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>.

namreč pokazali, da je treba pojasniti, kako se opredelitve uporabljajo za informacijsko tehnologijo, razvoj programske opreme, vključno z umetno inteligenco, in druge digitalne tehnologije, ki bodo lajšali izvajanje industrijske strategije Komisije in Evropske digitalne agende. Čeprav to v sedanjih opredelitvah ni izrecno navedeno, je digitalizacija, povezana z dejavnostmi R&R&I, v obstoječih opredelitvah že implicitno zajeta. Zato bi se s predvidenimi pojasnili uvedlo le izrecno sklicevanje na dejavnosti digitalizacije, s čimer bi se jasno poudarilo, da dejavnosti, ki se izvajajo na teh področjih, spadajo na področje uporabe opredelitev pojmov, kar bi povečalo predvidljivost in pravno varnost pravil. Ta pojasnila ne vplivajo na področje uporabe opredelitev pojmov ali upravičene dejavnosti, ki so zajete z njimi.

- c) V zvezi z **inovacijskimi dejavnostmi MSP** dokazi, zbrani med preverjanjem ustreznosti, potrjujejo, da se MSP še vedno spoprijemajo z nedelovanjem trga, ki vpliva na njihovo inovacijsko zmogljivost zaradi nizke stopnje uporabe dejavnosti digitalizacije in/ali težav pri dostopu do podpornih storitev za inovacije. V zvezi s tem je preverjanje ustreznosti potrdilo, da ustrezna pravila o državni pomoči za R&R&I, ki se uporabljajo za pomoč MSP na področju inovacij, ostajajo veljavna in primerna. Za nekatere deležnike niso dovolj jasna le glede tega, v kolikšni meri pomoč MSP na področju inovacij (kot je že opredeljena in določena v obstoječih pravilih) omogoča podporo dejavnostim digitalizacije (kot je podpora za storitve, ki jih zagotavljajo raziskovalne infrastrukture, tehnološke infrastrukture in inovacijski grozdi). Ustrezna opredelitev je posledično redigirana tako, da izrecno navaja in pojasnjuje, da so zgornje dejavnosti že upravičene do podpore v okviru obstoječega ukrepa. To pojasnilo bi moralo prispevati tudi h krepitvi sinergij s prednostnimi naložbami Komisije, določenimi v njeni strategiji za MSP in industrijski strategiji.

- (2) **Drugič, uvedena so opredelitev in merila združljivosti za podporo tehnološkim infrastrukturam, da bi te odražale razvoj trga in tehnologije, ter da se spodbujajo naložbe v raziskave, razvoj in inovacije, ki lajšajo dvojni prehod. To bo olajšalo tudi uvajanje inovacijskih dejavnosti, zlasti s strani MSP, ki lahko z uporabo tehnoloških infrastruktur prinesejo inovativne rešitve za sedanje družbene izzive, kot so podnebne spremembe in nujni prehod na digitalizacijo, v skladu s cilji zelenega dogovora in industrijske strategije EU.**

Na podlagi revidiranih pravil in v nasprotju z raziskovalnimi infrastrukturami so tehnološke infrastrukture namenjene predvsem uporabi v industriji, zlasti s strani PMS, da bi se s tem obravnavalo pomanjkanje ustreznih zmogljivosti za preizkušanje novih nepreizkušenih tehnologij bliže trgu ter bi se zaključil njihov razvoj pred uvedbo na trg.

Ciljno usmerjena revizija temelji na obstoječih pravilih o združljivosti za R&R&I, natančneje tistih, ki urejajo i) podporo za raziskovalne in razvojne projekte za dejavnosti eksperimentalnega razvoja (primerno za dejavnosti preizkušanja in povečevanja obsega tehnoloških infrastruktur) ter ii) pomoč za naložbe v raziskovalno infrastrukturo.

Natančneje, pogoji glede združljivosti za tehnološke infrastrukture so bili določeni na naslednji način:

- i) Opredelitev, ki se uporablja, temelji na opredelitvi iz delovnega dokumenta služb Komisije o tehnoloških infrastrukturah². Opredelitev je GD RTD oblikoval na podlagi izkušenj, pridobljenih v okviru programa Obzorje 2020 (opredelitev ustreza dejavnostim preizkušanja in nadgradnje v fazi eksperimentalnega razvoja). To zagotavlja terminološko skladnost med pravili o državni pomoči in pravili programa Obzorje (na katera se pogosto sklicujejo naši deležniki).
- ii) Tehnološke infrastrukture bodo podprte na isti način kot raziskovalne infrastrukture, pri čemer bo podpora omejena na stroške naložb.
- iii) V zvezi z ravno pomoči (intenzivnost pomoči) bo osnovna intenzivnost pomoči temeljila na tisti, ki se uporablja za dejavnosti eksperimentalnega razvoja (25 %), saj so tehnološke infrastrukture vključene v dejavnosti tehnološkega preizkušanja in nadgradnje v fazi eksperimentalnega razvoja³. Na ta način države članice ne bodo več prisiljene dodeljevati pomoči za naložbe za vsak projekt eksperimentalnega razvoja, ki ga izvajajo posamezni uporabniki tehnološke infrastrukture (kar povzroča veliko upravno breme), temveč bodo lahko naenkrat podprle naložbe v tehnološko infrastrukturo.

(3) Tretjič, naslednje revizije bodo obravnavale nesorazmerno upravno breme, s katerim se države članice spoprijemajo pri izvajanju podpore v okviru za državno pomoč za raziskave, razvoj in inovacije:

a) Revidirani okvir za R&R&I določa pravila o poenostavljeni metodologiji za izračun posrednih stroškov projektov R&R.

V zvezi s tem je v predlogu za revizijo uvedena poenostavitev za izračun upravičenih stroškov za projekte R&R, tako da se omogoči uporaba poenostavljene metodologije za izračun posrednih stroškov. Trenutno pravila uredbe o splošnih skupinskih izjemah državam članicam omogočajo uporabo poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov samo, kadar se projekt ali dejavnost vsaj delno financira iz sklada Unije (npr. Obzorje – skladi ESI). Rezultati preverjanja ustreznosti so pokazali potrebo po širši uporabi poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov za izračun upravičenih stroškov. Ker je dejanske posredne upravičene stroške pogosto težko preveriti in dokazati, uporaba možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov za posredne stroške znatno poenostavlja dodeljevanje pomoči za projekte R&R s strani organov upravljanja. Poleg tega preverjanje ustreznosti kaže, da izključitev projektov R&R, ki se financirajo izključno iz nacionalnih virov (vključno s sredstvi RRF), iz te možnosti ni utemeljena. Čeprav je bila poenostavljena metodologija obračunavanja stroškov v zvezi s posrednimi stroški sprejeta v številnih predhodno priglašeni primerih na področju R&R, ta praksa do zdaj še ni bila formalizirana.

b) Uvedeno je tudi pojasnilo, da se spremljanje pomožnega značaja gospodarskih dejavnosti, kot je opredeljeno v odstavku 20 okvira za R&R&I, izvaja deset let.

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0df85f8b-7b72-11e9-9f05-01aa75ed71a1>.

³ Če se izvede podrobna ocena, se lahko redna intenzivnost pomoči za posamezne priglasitve poveča na do 40 %.

To je potrebno za skladnost s predpisanim obdobjem desetih let iz postopkovne uredbeⁱ, tj. obdobjem, po katerem Komisija nima pravnih sredstev, da bi zahtevala vračilo dodeljene pomoči, in da bi se izognili izvajanju spremljanja brez časovne omejitve, saj se po desetih letih najdražja laboratorijska oprema za raziskovalne in razvojne namene skoraj v celoti amortizira.

Nobenega dvoma ni, da so jasna pravila o državni pomoči za R&R&I danes še bolj potrebna. Pričakujemo, da bodo ciljno usmerjene tehnične spremembe pravil države članice vodile pri izvajanju javnih podpornih programov (ki spodbujajo zasebne naložbe) brez nepotrebnega odlašanja, družbam in raziskovalnim organizacijam pa pomagale pri razvoju novih tehnologij. Te nove tehnologije pa bodo podlaga za prihod zelenih in digitalnih proizvodov in storitev na trg, kar bo preoblikovalo evropsko gospodarstvo v skladu z zelenim dogovorom / programom za digitalno Evropo za obdobje 2030–2050. Ob jasnejših pravilih bodo države članice obenem lahko skrajšale čas med vložitvijo zahtevka in dejansko dodelitvijo denarja.

ⁱ [Uredba Sveta \(EU\) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije](#), UL L 248, 24.9.2015, str. 9.